UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Feria vi. post. ii. d[omi]nicam. xl.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

Visual Library

ſentire. ſiſr intelligēdū ē ď h̄ qď eſt diſſen
tire. Nā ſi docueris aliquē quomō poſſit
euadere ſi audit̄ diceret ille: credo ꝙ ver
dicis q̄d illi ꝓderit ſi nihil executiōi det:

Feria vj. poſt. ij. dñicam. xl.

Ecce aſcen

dim⁹ ıc. Preſto ſū. Gen̄. xxxvij.
Sic dꝫ dicere q̄cūq̧ vult
aſcendere hieroſolymā. Ex tota aūt ep̄la
notāde ſūt tres p̄ncipales cōſideratiōes
ad h̄ inductiue: vt p̄ſto ſit vnuſq̄ſq̧ dei fa
cere voluntatē. Prima ē ꝯſideratio ve
nerande ꝓuidētie q̄ ſic p̄mōſtrauit futura
ꝑ ſomnia: ⁊ pctm̄ fratrū ioſeph i ſuū ordi
nauit vtilitatē qꝛ ꝑ h̄ ꝙ vēdiderūt ioſeph
poſtea tp̄e famis ſaluati ſunt. Sap. xiiij.
Tu aūt pr̄ oia gubernas ꝓuidētia. Se-
cūda ē ꝯſideratio approbāde innocētie. vt
in ioſeph q̄ in obediētia patris de fratrib⁹
erat ſollicitus. ps. Cuſtodi inocentiā ⁊ vi
de equitatē. q. ſ. ⁊. h. pa. Et nota ꝙ de⁹ p̄-
mittit aliq̄n innocentē a malis odio habe
ri. Tertia ē ꝯſideratio deteſtande inui
die. ſ. fratrib⁹ ioſeph q̄ voluerūt eū occide
re ⁊ eū vendiderunt: in quo p̄figurata eſt
chr̄i vēditio. Chryſo. Fera venenoſa ē in-
uidia: nequicia oi excuſatiōe priuata: oim
cauſa ⁊ mater maloꝝ.

Ecce ıc.

PRimus arti. An plus oporteat con
teri de vno pctō ꝗ̄ de alio: Q, n̄: qꝛ
ꝯtritio delēs culpā ē in iſtāti ſꝫ in inſtāti
nō pōt eē vn⁹ mot⁹ magis ⁊ min⁹ inten-
ſus. Cōtra. Greg. Acerbius ſe dꝫ punire
q̄ grauı⁹ ıc. R̄ndꝫ Bon̄. i. iiij. diſ. xvj. Eſt
dupliciter loq̄ de ꝯtritiōe. Uno mō put
eſt deletiua culpe in inſtāti iuſtificatiōis:
⁊ ſic nō pōt actualiter h̄re ordinē aut diffe
rentiā reſpectu ſp̄ealiū pctōꝝ qꝛ in inſtan
ti ſil̄ ē ꝯ om̄e pctm̄: hꝫ tn̄ habitualit̄. Qꝛ
dolor ille habitualiter diſponit aliquod
plus: ⁊ aliq̄d min⁹. qꝛ habilitat ad deteſtā
dū malū inq̄ntū malū Alio mō inq̄ntū eſt
deletiua pene: ⁊ ſic hꝫ maiorē intenſionē
⁊ minorē etiā ſm̄ actū. Hec Bon̄. Pro
fūdamēto. Plerūq̧ vbi eſt morb⁹ graui-
or ⁊ tenacior neceſſaria ē mēoria amarior
⁊ violentior. Gal. in alexanď. Aſperior ſa
nat grauiores potio morbos. Un̄ Ariſt.
Aſperior ſanat grauiores: Si vicioſus de
beat fieri ꝟtuoſus oportet ſeip̄m a noxis
abſtrahere: vbi ergo fuit ďlectatio maior.
debet eſſe contritio amarior. Cum ergo
q̄rit̄. An plus ıc. Dic r̄n̄ vt ſup̄. Ex quo
ꝯclude ꝙ q̄nto q̄s grauı⁹ ⁊ magis pecca-
uit tāto amari⁹ dꝫ dolere iuxta illď Deut.
xxv. Pro mēſura delicti erit ⁊ plagaꝝ mo
dus. Un̄ abūdantia gemitus ⁊ lachryma
rū: abundantiā pctōꝝ diluit. Notate quā
do terra diu ſteterit ſine pluuia: vermes ibi
venenoſi multiplicant̄ ſcorpiones ſerpen-
tes ⁊ dracones q̄ aerem inficiunt: ſꝫ ad-
ueniente pluuia moriunt̄: ⁊ purificat̄ aer.
Sp̄ualiter cū aia diu ſtat ſine lachrymis
cōpunctiōis creſcūt in ea ſcorpiones luxu
rie: ſerpentes auaricie: dracones ſupbie ⁊
cetera vicia quib⁹ inficit̄ aīa ⁊ morbida
tur: ıō neceſſaria eſt lachrymaꝝ inunda-
tio ad purgandū eaꝝ. Figura. Gen̄. vj.
Terra infecta eſt ıc. Sp̄ualiter terra in-
fecta ē aia peccatrix q̄ nimis deū offendit
ſꝫ aduenīēte lachrymaꝝ diluuio purgat̄ ⁊
ira dei pacificat̄. Et ponit arcū federis. i.
ſignū mie: chordā. ſ. ex p̄te n̄ri ⁊ lignū ex
p̄te celi vt virtus nos nō feriat. Chryſo.
ſup Matth. Sic poſt vehemētes imbres
aer purus efficit̄ ſic poſt lachrymas pluri
ma ſerenitas mētꝭ ſeq̄t̄ atq̧ trāquillitas.

SEcūd⁹ articul⁹. In euangelio quod
ſcribit̄. Matt. xxj. Notāda ſunt tria
q̄ꝝ cōſideratio ē p̄ūctiōis inductiua ⁊ ad
aſcēdēdū celeſtē hieroſolymā diſpoſitiua.
Prio ineſtimabil̄ clemētie benignitas.
Scďo inexcuſabil̄ malicie ꝑuerſitas.
Tertio ineuitabilis iuſticie ſeueritas
Primo igit̄ ıc. cū dr̄ hō quidā planta-
uit vineā ıc. vſq̧ ibi ꝑfect⁹ ē Hiero. Pla
tauit dn̄s vineā. de q̄ Eſa. v. ca. loq̄t̄. Ui
nea dn̄i ſabbaoth dom⁹ iſrael ē ſm̄ Chry.
Locauit eā agricolis q̄ cōſtituti ſunt ſa
cerdotes ⁊ leuite qui debent extirpare vi
cia tanq̧ ſpinas ⁊ inſerere virtutes tanq̧
bona ſemina. Myſtice vinea eſt eccleſia
quā plantauit chr̄s ſanguine ſuo ⁊ loca-
uit prelatis ⁊ curatis. Sp̄ualit̄ etiā vinea
poteſt dici anima a deo creata ⁊ homini
locata vt mediante corpore fructū faciat
bonoꝝ operū. Sepē circundedit ei. id eſt
angelorū cuſtodiam. ſm̄ Hieronymū vel

¶ Feria VI. poſt Reminiſcere.

ſm Origenē. Sepes eſt ipſa dei cuſto/
dia fodit in ea torcular Chryſo. ſup matt.
Torcular eſt verbū dei quod cruciat ho/
minē cōtradicente carnis natura. Ex hoc
torculari exprimit vinū deuotiōis ſpūa/
lis ꝛ lachryme ꝯpunctiōis. Et edificauit
turrem ſm Hierony. Turris eſt ipſuꝫ tē
plū de quo dicit ꝑ micheā. Et tu turris
nebuloſa ſion filie. Vel ſm Hilariū. Tur
ris eſt eminētia legis ex qua ſpeculari po
teſt chrī aduent⁹. ſ. in carnē ꝑ legem euan
gelicā. In ipa aūt aīa / turris poteſt dici
ſuperior portio rōnis: que ſm Augu. in/
tendit eternis cōſpiciendis ꝛ cōſulendis.
Cōſpiciendis quidē ſm ꝙ ea in ſeipis ſpe
culant. Cōſulendis vero ſm ꝙ ex eis acci
pit litteras agendoꝝ. Sequit ꝙ peregre
profect⁹ eſt Hiero. Nō loci mutatiōe: nec
eīn alicubi abeſſe pōt quo cōplent oīa: ſed
abeſſe videtur a vinea: vt vinitoribus li/
berū operandi arbitriū derelinquat. Vel
ſm Chryſo. Peregre profectus ē: cū lon/
gū eſſe habuit: nō ſemꝑ peccatis penā in/
ducens. ¶ Scdo cōſideranda malicie in/
excuſabilis ꝑuerſitas. Cū dr Cū autē tē/
pus fructuū propinquaſſet ꝛc. Hiero. Ce
ciderūt quidē quoſdā vt Hieremiā, quoſ
dam occiderūt vt Eſaiā: lapidauerūt vt
naboth ꝛ zachariā quem interfecerūt in/
ter templū ꝛ altare. Similiter ꝛ ꝯuenit in
ſtatu eccleſie. Similiter etiā in animā mit
tit inſpiratiōes bonas que a multꝭ repel/
lunt per cōtrarias phantaſias, ab alijs oc
ciduntur ꝑ volūtates ꝛ opatiōes prauas:
Ab alijs lapidātur ꝑ indurationē cordis
Act. vij. Vos ſemper ſpūiſanc. reſtitiſtis
Sequit miſit aūt filiū ꝛc. Hilari⁹ In fi/
lio aduētus dñi ſignatur. Spūaliter aūt
mittit in eccleſiā etiam in animā rōnalem
qn̄ aliquē inſtigat ad bonū: ſed aliqui in/
grati repellūt ꝛ. q. occidūt. Heb. vj. Rur
ſum crucifigentes filiū dei. Sequit. Agri
cole autē videntes ꝛc. Hierony. Per hoc
quod dicūt, hic eſt heres manifeſte ꝓbat
dñs ꝙ iudeoꝝ principales intellexerunt ꝛ
non per ignorantiā: ſed per inuidiam dei
filiū crucifixiſſe: intellexerūt eīn eum eſſe
illum cui per ꝓphetam dr. Poſtula a me
ꝛ dabo tibi ꝛc. Hierony. Quippe filio di
data ſancta eccleſia eſt: quā nō ſolum mo/
rienti pater illi reliquit: ſed ipſe ſua morte
mirabiliter acquiſiuit. Heu heu ſacerdo/
tes moderni parū de hac curant ꝛ ſollici
tāt hereditate ſibi cōmiſſa: de qua tn̄ red/
dituri ſunt fructus animarū videlicet ſa/
lutem. Sed ſicut dicit Chryſo. Hec eſt
cogitatio cōmunis quoniā ſacerdotū car
naliū qui nō ſunt ſolliciti quō viuat popu
lus ſine peccato: ſed aſpiciunt quid in ec/
cleſia offeratur: hoc eſtimāt ſacerdotij ſui
lucrum. Si autē querit iuxta pdicta. An
ſcribe ꝛ phariſei cognouerūt eius deitatē
di. Tho. in. iij. parte. q. xlvij. ꝙ ſi ignora/
bant erat ignorantia affectata. Nam vi/
debant euidētia ſigna diuinitatis: ſed ex
odio ꝛ inuidia peruertebant ꝛ verba ꝛ fa/
cta illius qui ſe filiū dei dicebat credere
noluerunt. ¶ Tertio cōſideranda eſt ine/
uitabilis iuſticie ſeueritas: qꝛ cōpulſi ſunt
ſeipſos cōdemnare. Vn̄ cū quereret dñs
Cū venerit dñs vinee quid faciet agrico
lis illis: aiunt. Malos male perdet. ꝛc.
Chryſoſt. ſuper Matth. Veritas ipſis
violentiā: dñs aūt contra illos inducit ſcri
pture teſtimoniū dic. qꝛ lapidem quē re,
edificātes: hic factus in caput anguli ꝛc.
Chryſo. Lapidē chriſtū vocat quē repro
bauerunt doctores iudeorū di. Hic non
eſt a deo. Hic autem factus eſt in caput
anguli: quia vt di. Raban⁹ quotquot vo/
luit de vtroqꝫ populo fide ſibi coniunxit.
Sequit. Ideo dico vobis: quia auferet a
vobis regnū dei ꝛc. Et qui ceciderit ſuper
lapidem iſtū ꝛc. Hieronymus. Qui pec/
cator eſt ꝛ tamē in illum credit cadit quidē
ſuper lapidē ꝛ cōfringitur: ſꝫ nō omni
no conterit: reſeruatur eīn per per patien/
tiam ad ſalutē. Super quem vero cecide
rit: qui ſcꝫ chriſtū negauerit ſic cōteret eū
vt nec quidēꝫ teſta remaneat: in qua hau
riat aqua puſillū. Vel vt dicit Auguſti/
nus de queſt. euāg. Illi cadunt ſuper eū
qui illū modo contemnunt qui mundum
penitus introeunt: ſed nō ꝯfringuntur vt
nō recti ambulent. Cadet vero ſup quem
proijcit. vē. a facie terre. Sequit. Et cum
audiſſent principes ꝛc. Chryſoſto. ſuper
Matth. Hec eſt differentia bonoꝝ ꝛ ma
lorum. Bonus enim cōprehenſus in pec/
cato ꝛ nō ſolū penitentiā nō agit: ſed mas

gis aduerſus corripientem iraſcat᷑. Unde ⁊ iſti comprehenſi magis ſunt ad maliciā excitati. Hec ergo ſupradicta animo pio ⁊ ſollicito cogitate ⁊ ad cordis compunctionē habendam laborate: vt per eam poſſitis peccata diluere ⁊ apud deū gratiam inuenire. ¶ Exemplū narrat Ceſarius de iuuene in ſtudio Pariſieñ. qui talia cōmiſerat ꝙ nemini poterat confiteri pre erubeſcentia: cogitans tamen parata malis tormēta: timēs iudiciū dī q̄tidie ſuper ſe venire/ intus torquebatur remorſu conſcientie/ ⁊ foris tabeſcebat in corpore. Quid plura deo miſerante timor ille ſeruilis verecundiam vicit: ⁊ ſicut ſeta filuz: ſic charitatem in cor eius introduxit. Ueniens itaqꝫ ad ſanctū victorem priorem eiuſdem conuentus vocauit gratia confitendi. Uenit ille ⁊ ſedit in loco deputato premiſſaqꝫ exhortatione iuuenem confiteri volentem expectauit. Mira res tantā in illa hora pius dñs (cuius natura bonitas: cuius voluntas poteſtas ⁊ opus miſericordia eſt) cordi eius contritionem tantam contulit: vt quotiens confeſſionē inciperet totiens ſingultibus vox interciperetur: in oc̄lis lachryme: ſuſpiria in pectore: ſingultus erāt in gutture: Hec vt prior vidit dicit ſcholari vade ſcribe peccata tua ⁊ affer mihi: placuit cōſilium iuueni abijt ⁊ ſic fecit. die altera redijt ⁊ tentās iterū confiteri defecit vt prius. Scedulā ergo priori porrexit: legit prior ⁊ obſtupuit diciteqꝫ iuueni. Non ſolus ſufficio tibi dare conſilium vis oſtendā abbati. Et licentiauit eum. Uenit ergo prior ad abbatem ſcedulaz legendā porrigens ⁊ rem ei per ordinem exponens. Quid geſtum ſit audiant peccatores ⁊ conſolent᷑ deſperati. Mox vt chartulaz legendā aperuit totam eius ſcripturam deletam inuenit: impletūqꝫ eſt in eo quod dominꝰ ꝑ Eſaiam dicit. xliiij. Delebo vt nubem iniquitates tuas ⁊ vt nebulam peccata tua. Et ait abbas priori. Quid legam quia nihil hic ſcriptum eſt. Prior etiam introſpexit et obſtupens ait. Scias pro certo iuuenē illum in hac ſcedula peccata ſua ſcripſiſſe que et ego legi: ſed vt ego video ꝙ miſericordia dei attendens maximam eius contritionem ea deleuit. Deletio enim ſcripti ablutiōem ſignat totius peccati. Uocantes ſcholarē ſcedulam oſtendunt: quā videns tanto gaudio cor eius perfuſum quanta triſticia prius fuerat anguſtiatum. Nullamqꝫ ſatiſfactionē iniungentes monuerunt de perceptis beneficijs gratias agere deo et de cetero cautꝰ viuere. Poterat dicere illud ps̄. Scdm multitudinem dolorū meoꝝ. ⁊c̄. et tandem applica illud ps̄. Lauabo per ſingulas noctes ⁊c̄.

¶ Tertius articulus. Audiſtis ⁊c̄. Cauete ꝗ nūc diuinis bn̄ficijs abutētes ne iram eius incurratis. Nam vt dicitur vj. queſtione. j. quero. §. Si quis: graui pena punitur crimen leſe maieſtatis. Et . l. dicit. Grauius eſt eternam ꝙ̄ temporalem ledere maieſtatem. C. de hereticis . l. gazanos. Nonne graui pena plectendus eſſet miles: qui magna ſtipendia a rege accipiens manus: in regem iniicit ⁊ occidit. Expone ⁊ applica: exponens illud Chryſoſtomi ſuper Mattheū. Homo malus quantum ad voluntatem ſuam ⁊ manus immittit in deum et occidit eum.

¶ Sabbato poſt ſecundam
¶ Dominicā quadrageſime.

Ecce aſcendimus ⁊c̄. Benedixi ei ⁊ erit benedictus. Geneſ. xxvij. Qui vere penitet benedicet ei deus et erit benedictus quoniam aſcendet hieroſolymam. In hac epiſtola notande ſūt tres conditiones neſſarie ad obtinendam benedictionem patris celeſtis.

¶ Prima eſt omnium peccatorum abominatio: in contritione videlicet et confeſſione que ſignantur per duos hedos. Hedus enim eſt animal fetidum: ſed tamen habet carnes ſapidas. Cum autem homini fetet peccatū ſuū et illud cōfitet᷑: hoc valde deo ⁊ angelis placet. Lu. xv. Gau-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN